

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER

Bruxelles, den 7.10.2009
KOM(2009) 527 endelig

**MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET, RÅDET,
DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG,
REGIONSUDVALGET OG DEN EUROPÆISKE CENTRALBANK**

Årlig redegørelse vedrørende euroområdet 2009

{SEK(2009) 1313}

1. ØKONOMIEN I EUROOMRÅDET I 2009

I kølvandet på chokbølgerne efter den værste finanskrisen siden 1930'erne begynder der at vise sig tegn på en økonomisk stabilisering. Verden over er det takket være betydelige politiske indgreb lykkedes at genskabe en vis grad af stabilitet i det finansielle system. De finansielle vilkår er blevet forbedret i løbet af sommeren, og nu er adskillige finansielle indikatorer tilbage, hvor de var før krisen satte ind. Indikatorerne for optimismen i erhvervslivet og blandt forbrugerne har også forbedret sig de seneste måneder. Verdenshandelen har stabiliseret sig og meget tyder på, at tendensen til lagernedbringelse er begyndt at flade ud. Det forholdsvis robuste forbrug har været en stabiliserende faktor under recessionen, hvor faldende inflation og støtteforanstaltninger som led i finanspolitiske stimuluspakker har bidraget til at understøtte husholdningernes indkomster.

I henhold til Kommissionens seneste prognose fra september 2009 forventes væksten i euroområdet at falde med 4 % i 2009, hvilket er uændret i forhold til prognosen fra foråret 2009. Det kraftigere end forventede fald i den økonomiske aktivitet i første kvartal blev opvejet af en stabilisering i andet kvartal, der blev hurtigere end forventet, især i Tyskland og Frankrig.

Genopsvingets styrke og robusthed mangler imidlertid stadig at blive sat på prøve. Bankerne er med hjælp fra den akkommoderende pengepolitik og redningspakker i færd med at forbedre deres solvensnøgletal, men stabiliseringen af finansmarkederne har endnu ikke udvist konkrete resultater med hensyn til kreditgivningen, der faldt betydeligt i første halvdel af 2009. De forværrede beskæftigelsesudsigter udgør en anden kilde til usikkerhed og bekymring. På den positive side bør man ikke overse det store antal stimulerende foranstaltninger, der endnu ikke er blevet konkretiseret. Generelt set er holdbarheden i opsvinget endnu ikke blevet sat på prøve.

Euroen har fungeret som et værdifuldt værn under krisen. Euroen har på effektiv vis beskyttet euroområdet mod den valuta- og renteturbulens, der tidligere har været så skadelig for medlemsstaterne i perioder med uro på finansmarkederne. Den har også spillet en vigtig rolle som anker i en sund makroøkonomisk politik for de medlemsstater, der aktivt stræber efter at indføre euroen, eller hvis valutaer er bundet til euroen. Endelig har euroområdets evne til at reagere hurtigt i samarbejde med andre centralbanker bidraget til stabilitet i hele det internationale valutasystem.

Finanskrisen har gjort euroen mere attraktiv for medlemsstater uden for euroområdet. Der har navnlig manifesteret sig to potentielle fordele ved deltagelse i euroområdet: For det første eliminerer euroen risikoen for pludselige og skadelige valutakursbevægelser. For det andet giver den nationale finansielle institutioner adgang til likviditet i euro fra centralbanken. Samtidig har krisen dog vist, at euroen ikke kan løse alle økonomiske problemer, navnlig ikke dem, der skyldes interne og eksterne ubalancer, hvilket illustreres af det forhold, at nogle eurolande med ubalancer er blevet hårdt ramt. Denne erfaring bekræfter vigtigheden af at tilstræbe en høj grad af holdbar konvergens forud for indførelsen af euroen, hvilket der også stilles krav om i traktaten. Euro-kandidatlandene bør forberede deres respektive økonomier på livet i euroområdet ved at styrke budgetdisciplinen, forhindre makrofinansielle ubalancer og forbedre produktiviteten, konkurrenceevnen og i sidste ende deres tilpasningsevne i Den Økonomiske og Monetære Union.

Men krisen forstærker nogle af udfordringerne i euroområdet. Krisen tynger holdbarheden i de offentlige finanser og den potentielle vækst. Krisen nødvendiggør en tilpasning, der bidrager til at mindske visse ubalancer i euroområdet, men der er alligevel risiko for, at forskellene i konkurrenceevne igen bliver større, hvis de politiske indgreb ikke koordineres ordentligt.

Som følge af det skarpe fald i de offentlige indtægter, de finanspolitiske stimulusforanstaltninger som led i den europæiske økonomiske genopretningsplan og anvendelsen af automatiske stabilisatorer er de offentlige saldi blevet kraftigt forværret. Takket være de virkningsfulde politiske indgreb siden efteråret 2008, der er blevet koordineret inden for rammerne af den europæiske økonomiske genopretningsplan, er det lykkedes at forhindre et finansielt sammenbrud og et generaliseret tab af tillid. Det er lykkedes at udforme finanspolitikkerne på en sådan måde, at de er målrettet mod hurtigst muligt at trække økonomien ud af krisen. Diskretionære finanspolitiske stimuli og uhindrede automatiske stabilisatorer har fungeret som stødpuder for den økonomiske aktivitet og bidraget til den seneste tids tegn på forbedringer, men de har også ført til en betydelig forværring af de offentlige finanser. Voksende budgetunderskud og lav eller negativ vækst samt støtten til banksektoren medfører en væsentlig stigning i den offentlige gæld. Det gennemsnitlige budgetunderskud i euroområdet forventes nu at stige fra 2 % af BNP i 2008 til over 5 % af BNP i 2009. Tager man udgangspunkt i de aktuelle planer og fremskrivninger vil underskuddet i euroområdet vokse yderligere til 6½ % af BNP i 2010, mens den offentlige gæld kunne nå op på 84 % af BNP i 2010, hvilket svarer til en stigning på 18 procentpoint fra 2007. I 2009 vil næsten alle medlemsstaterne i euroområdet, muligvis med undtagelse af Cypern og Luxembourg, stå med budgetunderskud, der ligger over tærsklen på 3 % af BNP, og nogle af dem vil endda overskride tærsklen i betragtelig grad. I første halvdel af 2009 indledte Rådet på Kommissionens initiativ procedurer i forbindelse med uforholdsmæssigt store underskud over for Grækenland, Irland, Frankrig, Malta og Spanien på grund af deres overskridelse af referenceværdien i 2008 (2007 for Grækenlands vedkommende)¹. Kommissionen foreslår i dag, at Rådet indleder procedurer i forbindelse med uforholdsmæssigt store underskud over for de lande, der forventes at overskride referenceværdien i 2009. Den fleksible anvendelse af proceduren i forbindelse med uforholdsmæssigt store underskud, som stabilitets- og vækstpagten åbner mulighed for, gør det muligt at yde støtte og vejledning til medlemsstater, der befinder sig i denne vanskelige situation. Den kurs for konsolideringen af de offentlige finanser, der anbefales som led i procedurerne i forbindelse med uforholdsmæssigt store underskud, er derfor blevet fastlagt i et mellemfristet perspektiv, og alt afhængigt af forholdene i de enkelte lande har landene fået længere frist til at korrigere de uforholdsmæssigt store underskud.

Krisen kan øge det nedadgående pres på trendvæksten. Ifølge Kommissionens beregninger vil den potentielle BNP-vækst i euroområdet falde i det lange løb som følge af befolkningens aldring. En række faktorer knyttet til krisen kan forstærke dette fænomen. For det første kan arbejdsløsheden, hvis den bliver langvarig, resultere i et måske permanent tab af værdifulde færdigheder. For det andet vil beholdningen af produktionsudstyr og infrastrukturer falde og måske blive forældet på grund af faldende investeringer og strukturelle ændringer. For det tredje kan innovationen blive bremsset, da udgifterne til forskning og udvikling normalt er blandt de første udgifter, som virksomhederne skærer ned på i krisetider. Højere

¹ Alle relevante dokumenter vedrørende proceduren i forbindelse med uforholdsmæssigt store underskud findes på: http://ec.europa.eu/economy_finance/netstartsearch/pdfsearch/pdf.cfm?mode=m2

risikopræmier kan gøre det dyrere at finansiere forskning og udvikling i fremtiden. Tabet af potentiel vækst forventes at blive større i lande, der gennemgår dybe recessioner.

Indskrænkningen af forskelle i euroområdet umiddelbart efter krisen hilses velkommen. Straks efter at finanskrisen satte ind, tog væksten et dyk i samtlige eurolande, om end af varierende omfang. Den foreløbige prognose fra Kommissionens tjenestegrene viser, at vækstudviklingen i euroområdet begynder at gå i forskellige retninger. Eksempelvis er væksten i 2009 blevet opjusteret for Tysklands og Frankrigs vedkommende, mens den er blevet nedjusteret for Italiens og Spaniens vedkommende. Hvad angår forskellene mellem de løbende poster vil korrektionen på boligmarkedet og dens følger for den indenlandske efterspørgsel sandsynligvis i nogen grad bidrage til mindske divergenserne, hvilket er en glædelig udvikling, der vil føre til mere afbalancerede vækstmønstre. Konvergen er imidlertid begrænset, og den er ikke ensartet i hele euroområdet.

2. TIDLIGERE OPSTÅEDE UBALANCER GJORDE NOGLE AF MEDLEMSSTATERNE I EUROOMRÅDET MERE SÅRBARE, DA KRISEN SATTE IND

Krisen har bragt nogle tidligere ubalancer frem i lyset. På globalt plan kom det som en overraskelse, at konsekvenserne af Lehman Brothers' konkurs kunne sprede sig så hurtigt og med en sådan intensitet. Det voldsomme fald i efterspørgslen og BNP i nogle eurolande har været lige så dramatisk som i andre potentielt mere udsatte økonomier. Banksystemet og det finansielle system er indbyrdes forbundne globale systemer, og deri ligger en af årsagerne til spredningen af problemerne, men samtidig har de vanskeligheder, som nogle af medlemsstaterne er løbet ind i, fremhævet en række sårbare punkter inden for selve euroområdet.

Akkumulerede ubalancer inden for euroområdet udsatte nogle økonomier for større chok end andre. Favorable makroøkonomiske vilkår kendetegnet ved stærk økonomisk vækst, lav inflation, et lavt renteniveau og begrænset volatilitet på finansmarkederne fik de økonomiske aktører til groft at undervurdere nogle af risiciene forbundet med det finansielle system på globalt plan og lettede adgangen til kredit verden over. I nogle medlemsstater i euroområdet gav den samme favorable økonomiske kontekst også mulighed for at finansiere en hurtig vækst, men prisen herfor var store underskud på betalingsbalancens løbende poster (primært i Grækenland, Spanien, Portugal og Cypern, men også i Irland, Malta, Slovenien og Slovakiet), mens andre medlemsstater kunne registrere stadig større overskud på betalingsbalancens løbende poster (Tyskland, Luxembourg, Østrig, Nederlandene og Finland). Inden for euroområdet var forskellen mellem disse to gruppers saldo på de løbende poster blevet stadig større siden midten af 1990'erne og kulminerede lige før krisen. Fra en budgetstilling i balance i 1999 blev der gradvist opbygget overskud på op til 7,7 % af BNP i 2007, mens de aggregerede underskud voksede fra 3,5 % af BNP i 1999 til 9,7 % af BNP i 2007.

I lande med underskud afspejlede denne divergerende trend opbygningen af indenlandske ubalancer. De opstod som følge af et excessivt indenlandsk efterspørgselspres, de kraftigt stigende boligpriser og eksplosionen inden for byggesektoren. Denne situation var særlig tydelig i Irland, Spanien og Grækenland, hvor væksten og inflationen konstant var højere end i resten af euroområdet i løbet af de pågældende ti år. Store underskud på betalingsbalancens løbende poster – og den hermed forbundne indstrømning af udenlandsk kapital – er ønskelige i et indhentningsscenario, så længe de sætter økonomien i stand til at øge sin kapitalbeholdning og lægge grunden til bæredygtige vækstperspektiver på mellemlang sigt. Kapitalen er imidlertid ikke altid blevet anvendt til de mest produktive formål i

underskudslandene. Det har resulteret i, at en væsentlig del af arbejdsstyrken er blevet lokket over i sektorer, der især blomstrer under højkonjunkturer, og som nu kræver substantielle tilpasninger.

Omvendt har lande med overskud bygget videre på deres traditionelle stærke sider med en vækstmodel centreret omkring deres i forvejen konkurrencedygtige eksportsektor. I disse lande har den indenlandske efterspørgsel aldrig rigtig overtaget eksportens rolle. Krisen har afsløret, at denne vækstmodel er sårbar over for udsving i den globale efterspørgsel, hvilket har konsekvenser for væksten i euroområdet som helhed.

En anden kilde til ubalancer ligger i den hastige ekspansion af finanssektoren. Irland har været et skoleeksempel, idet finanssektoren tegnede sig for 10,6 % af den samlede værditilvækst i 2007 sammenlignet med blot 5 % i gennemsnit i euroområdet. Med krisen er banksektoren blevet svækket som følge af overvurderede og usunde aktiver, og det har lagt pres på de offentlige myndigheder, der har optrådt som långiver i sidste instans.

Sådanne ubalancer forklarer, hvorfor krisen har ramt nogle medlemsstater hårdere end andre. Eftersom store forpligtelser over for udlandet har gjort dem mere sårbare over for finansielle chok, er lande med underskud blevet ramt af den vigende risikovillighed på finansmarkederne. Tilpasningen inden for de oppustede byggesektorer har også vejet tungt på væksten og beskæftigelsen siden begyndelsen af krisen. Parallelt hermed blev lande med overskud næsten øjeblikkeligt ramt af den faldende efterspørgsel på globalt plan, og de har oplevet et skarpt fald i væksten. Lande med store banksektorer løber en risiko for betydelig offentlig gældsætning. Generelt har de medlemsstater, der følger ubalancerede vækstmodeller, oplevet en særlig alvorlig nedgang i den økonomiske aktivitet.

Konsekvenserne af krisen viser, at der er behov for handling. Disse ubalancer og risiciene forbundet hermed har været kendt i årevis, men der ikke blevet gjort noget ved dem, fordi de politiske beslutningstagere stort set har negligeret dem i gode økonomiske tider. De kan ikke længere ignoreres.

3. ULØSTE PROBLEMER HAR OGSÅ HÆMMET EUROOMRÅDETS EVNE TIL AT REAGERE PÅ KRISEN

Den dybere finansielle integration i euroområdet er ikke blevet ledsaget af en parallel styrkelse af overvågningsordningerne. Med de eksisterende overvågningsordninger lykkedes det ikke at fremme en fælles overvågningskultur, skabe forståelse for de systemiske bånd mellem finansmarkederne og den reale økonomi og indføre solide rammer for en hurtig og koordineret respons, da krisen startede. Den oprindelige respons var usammenhængende og byggede i vidt omfang på nationale hensyn. Eksempelvis vidnede initiativerne vedrørende indskudsgarantiordninger og hasteopsplitningen af store grænseoverskridende finansieringsinstitutter om, at der ikke fandtes brugbare krisestyringsprocedurer. Eurogruppens første topmøde på stats- og regeringschefniveau, der blev afholdt i Paris i oktober 2008, bidrog til at katalysere EU's respons.

Kommissionen har taget effektive skridt til at lukke dette hul. Den udformede i overensstemmelse med statsstøttereglerne nogle fælles rammer for gennemførelsen af de nationale redningsplaner for banker, som også modtog støtte fra ECB. Siden da, og i forlængelse af Larosière-gruppens anbefalinger, har Kommissionen fremsat sine formelle lovgivningsmæssige forslag til, hvordan et nyt europæisk finanstilsyn kan komme til at se ud. Forslagene tager sigte på at styrke tilsynet med både individuelle finansieringsinstitutter og

det finansielle system som helhed. Samtidig er EU gået i spidsen for reformen af lovgivningen vedrørende finansmarkederne, og den deltager aktivt i udformningen af G-20's initiativer og tilsagn.

Skønt der i det store og hele var styr på de offentlige finanser, da krisen gjorde sit indtog, havde nogle medlemsstater kun begrænset råderum til at modvirke krisen. Efter adskillige år med en stort set vellykket konsolidering af de offentlige finanser i overensstemmelse med stabilitets- og vækstpagten var de fleste medlemsstater i euroområdet i en langt bedre position end tidligere til at klare sig igennem krisen. Nogle af landene i euroområdet havde imidlertid ikke gjort nok for at konsolidere de offentlige finanser trods de gode økonomiske tider. Den offentlige gæld var stadig stor i Grækenland, Italien og Belgien, og den finanspolitiske konsolidering har været træg og ubeslutsom i Frankrig, Grækenland og Portugal. I andre lande var de offentlige finanser begyndt at blive afhængige af skatteindtægter fra finanssektoren eller det blomstrende ejendomsmarked, hvis kraftige tilbagegang forstærkede forværringen af de offentlige finanser og i høj grad indskrænkede det finanspolitiske råderum, der var nødvendigt for at modvirke virkningerne af krisen. Derfor måtte flere medlemsstater begrænse eller tilbageholde deres bidrag til den fælles finanspolitiske stimuluspakke, der var indeholdt i den europæiske økonomiske genopretningsplan. Hvis konsolideringen var lykkedes, kunne euroområdets finanspolitiske respons have været mere beslutsom.

Samlet set har regeringerne i euroområdet ydet deres til at holde efterspørgslen oppe inden for rammerne af den EU-dækkende samordning, der tager udgangspunkt i den europæiske økonomiske genopretningsplan. De har truffet en bred vifte af omfattende finans- og strukturpolitiske foranstaltninger. De finanspolitiske stimuli beløber sig til i alt omkring 4,6 % af euroområdets BNP (omkring 5 % for EU som helhed). Heri indgår virkningerne af de automatiske stabilisatorer og den kombinerede effekt af medlemsstaternes diskretionære finanspolitiske stimulering i årene 2009-10, der er af en størrelsesorden på 1,8 % af BNP i euroområdet. Ud af de 590 nationale foranstaltninger, som eurolandene har indberettet, er 22 % gearret mod at øge husholdningernes købekraft, herunder de mest sårbare husholdningers købekraft. 25 % tjener til at støtte investeringer. 32 % tjener til at yde støtte til bestemte sektorer eller virksomheder, og 21 % er øremærket til forbedring af arbejdsmarkedernes funktionsmåde. I henhold til Kommissionens vurdering fra juni 2009 kommer de fleste foranstaltninger på rette tidspunkt, og de er tilstrækkeligt målrettede og i overensstemmelse med principperne i den europæiske økonomiske genopretningsplan. Der hersker imidlertid tvivl med hensyn til, om nogle af dem vil kunne annulleres, og det giver anledning til bekymring, da de kan gøre de ekspansionsfremmende politikker mindre effektive.

Den samlede virkning af euroområdets økonomisk-politiske respons kunne have været hurtigere og måske stærkere, hvis koordinationen var begyndt tidligere og havde været mere omfattende. Koordination er vigtig for EU som helhed, men særlig vigtig for medlemsstaterne i euroområdet grundet deres tætte økonomiske og finansielle bånd og det forhold, at de deler en fælles valuta og fører en fælles pengepolitik. Generelt set har den eksisterende mekanisme for politisk koordinering inden for euroområdet ikke fungeret tilfredsstillende under krisen. Derfor har Eurogruppen forpligtet sig til at sikre, at gennemførelsen af nationale genopretningsforanstaltninger koordineres bedre for at forhindre utilsigtede negative afsmittende virkninger, og til fuldt ud at gennemføre det overvågningssystem, der er fastlagt i stabilitets- og vækstpagten. Euroområdet bør mere end nogensinde udøve lederskab i disse krævende tider.

4. VEJEN FREM: TILVEJEBRINGE EN EFFEKTIV INTERN TILPASNING OG EN BÆREDYGTIG VÆKST I EN VANSKELIG KONTEKST

Krisen har med al tydelighed vist, at det haster for eurolandene at gøre fremskridt med reformdagsordenen ØMU@10, dvs. udvide og skærpe den makroøkonomiske overvågning.

En velfungerende økonomisk og monetær union er et vigtigt aktiv for hele EU. I sin ØMU@10-meddelelse² fra maj 2008 fremsatte Kommissionen forslag om en treleddet dagsorden med henblik på at forbedre ØMU'ens funktionsmåde i en global kontekst, der er i hastig forandring med en aldrende befolkning og stigende bekymringer med hensyn til udviklingen på energi- og klimaområdet. Den interne dagsorden skal tage sigte på dels at udvide den makroøkonomiske overvågning i ØMU til foruden finanspolitikken også at omfatte makroøkonomisk stabilitet og udviklingen i konkurrenceevne, jf. de bestemmelser, der er vedtaget som led i Lissabonstrategien for vækst og beskæftigelse, dels at sikre en bedre integrering af strukturreformer i den overordnede økonomiske samordning inden for ØMU. Den skal også tage sigte på at udbygge den finanspolitiske samordning og udvide overvågningen. I henhold til ØMU@10-meddelelens eksterne dagsorden skal euroområdet spille en mere fremtrædende rolle i den globale økonomiske styring. Krisen har fremhævet behovet for at gennemføre denne reformdagsorden med beslutsomhed.

Der er behov for hurtigt at udvide den makroøkonomiske overvågning for at fremme en samordnet politisk respons på konkurrenceevneproblemet. Der er behov for resolute og øjeblikkelige politiske foranstaltninger, eftersom de strukturelle divergenser risikerer at underminere samhørigheden i euroområdet. Trods gentagne advarsler blev der ikke gjort noget for at rette op på ubalancerne i euroområdet i de økonomisk gode tider. Nu betyder krisen, at betalingsbalancens løbende poster må tilpasses den hårde vej som følge af sammenbruddet i den indenlandske efterspørgsel og den skarpt stigende arbejdsløshed. Det er især – men ikke kun – tilfældet i lande med underskud, såsom Spanien og Irland. Der er også risiko for, at det kommer til at tage længere tid at forbedre udviklingen i konkurrenceevne, og det skyldes: i) krisens globale karakter, der spænder ben for en eksportdrevet strategi, ii) lavere potentiel vækst, der begrænser råderummet for en udjævning af akkumulerede løn- og omkostningsforskelle, og iii) det forhold, at efterhånden som det økonomiske genopsving bider sig fast, kan lande med lav vækst blive konfronteret med højere realrentesatser end resten af euroområdet. I et forsøg på at udvide den makroøkonomiske overvågning nåede Eurogruppens medlemmer i 2008 til enighed om med regelmæssige mellemrum at kontrollere udviklingen i konkurrenceevne inden for euroområdet og tilskynde medlemsstaterne til at træffe justerende foranstaltninger. Der må gøres en fælles indsats for at tackle de underliggende årsager til den skadelige udvikling i euroområdets konkurrenceevne, og denne indsats bør udgøre en integrerende del af områdets exitstrategi.

Den skærpede overvågning bør også omfatte udviklingen på finansmarkederne. Overdreven gældsætning inden for den private sektor fører til uholdbare økonomiske trends. Sådanne finansielle ubalancer bør afsløres og korrigeres på et tidligt tidspunkt. I ØMU@10-meddelelsen blev det understreget, at "samtidig med at markedsintegrationen, særlig for så vidt angår finansielle tjenesteydelser, overordnet set er gavnlige for ØMU [...], kan den også, hvis den ikke ledsages af passende foranstaltninger, forstærke divergenser mellem de deltagende lande". Krisen har vist, hvor hurtigt finansielle chok kan ramme realøkonomien, og hvor stærke eftervirkningerne kan være. Foruden udvidelsen af den makroøkonomiske

² ØMU@10: resultater og udfordringer efter 10 år med Den Økonomiske og Monetære Union. Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg, Regionsudvalget og Den Europæiske Centralbank. KOM(2008) 238 af 7.5.2008.

overvågning til også at omfatte udviklingen i konkurrenceevne inden for eurozonen er det vigtigt hurtigt at afsløre kraftigt stigende priser på aktiver for derved at undgå behovet for dyre korrektioner af ubalancer på de offentlige finanser og i forhold til udlandet på et senere tidspunkt.

Overvågningen bør skærpes for at sikre holdbarhed i de offentlige finanser. I kølvandet på krisen er der risiko for, at kombinationen af lav vækst og stigende gældsætning kan skabe en prekær situation for de offentlige finanser på et tidspunkt, hvor konsekvenserne af befolkningens aldring begynder at sætte ind. Med uændret politik skønnes det, at den offentlige gæld i euroområdet vil andrage 100 % af BNP i 2014. Som led i en dybere finanspolitisk koordinering i euroområdet er der behov for et fast tilsagn om en finanspolitisk strategi, der sikrer balance mellem hensynene til stabilisering og holdbarhed i overensstemmelse med stabilitets- og vækstpacten. Med det formål at sikre, at der er sammenhæng mellem finanspolitikkerne i euroområdet, besluttede finansministrene i juni 2009 at udstikke retningslinjer for udformningen af de offentlige budgetter for 2010 (midtvejsvurdering af budgetgennemførelsen). De besluttede navnlig, at så snart opsvinget har bidt sig fast, og risikoen for en ny økonomisk nedgang er blevet yderligere formindsket, skal finanspolitikernes tyngdepunkt skifte til konsolidering. De enedes også om, at tempoet i den finanspolitiske konsolidering skal varieres på tværs af landene for ikke blot at tage hensyn til, hvor hurtigt økonomien i de enkelte lande retter sig, budgetstillinger og gælds niveauer, men også de forventede omkostninger forbundet med befolkningens aldring, ubalancer over for udlandet og risici inden for finanssektoren.

Konsolideringen bør også forbedre kvaliteten i de offentlige finanser og begrænse væksten i den offentlige gæld, og den bør samtidig bidrage til økonomisk vækst på lang sigt gennem en sanering af uproduktive udgifter og en styrkelse af incitamenterne til at højne økonomiens produktionskapacitet. Det er desuden nødvendigt at forstærke de nationale finanspolitiske rammer, som i højere grad bør tilskynde til konsolidering i gode tider. Generelt set må krisen have lært os, at i forbindelse med den makroøkonomiske overvågning bør holdbarhed betragtes som en hjørnesteen i forbindelse med udformningen af økonomiske strategier.

Koordineringen på tværs af politikker og medlemsstater bør forstærkes for at fastlægge velgennemtænkte exitstrategier. Troværdige og velkoordinerede exitstrategier er særlig relevante for euroområdet for at sikre bæredygtig vækst og forhindre, at den potentielle vækstudvikling går i forskellige retninger, når økonomien igen begynder vokse. Koordineringen bør især bestå i en fælles tilgang til, hvornår, hvor hurtigt og i hvilken rækkefølge foranstaltningerne til normalisering af den førte politik bør træffes. På sigt vil indstillingen af den finanspolitiske stimulering og støtteforanstaltningerne til fordel for erhvervslivet, sammen med troværdige planer for konsolidering af de offentlige finanser og strukturreformer, forbedre udsigterne for prisstabilitet og dermed lette den pengepolitiske styring. Det vil være vigtigt at gennemføre den finansielle redningsplan hurtigt, så banksystemet ikke kommer til at bremse opsvinget, og således at den pengepolitiske målsætning om prisstabilitet ikke kommer i konflikt med målsætningen om finansiell stabilitet. De nationale exitstrategier må inkorporere differentierede politiske reaktioner for at opnå det bedst tænkelige samlede resultat. I overensstemmelse med Rådets henstillinger til eurolandene inden for rammerne af Lissabonstrategien skal der gøres fremskridt med gennemførelsen af reformer, der kan øge den potentielle vækst og lette tilpasningen til chok.

Erfaringer med hensyn til governance. Krisen har fremhævet behovet for at styrke rammerne for overvågning og governance i euroområdet. Allerede i sin ØMU@10-meddelelse fra 2008 understregede Kommissionen, at det var nødvendigt for medlemsstaterne i euroområdet at

udvise klarere politisk vilje og lederskab med henblik på at omsætte den fælles tilgang til samordnet politisk handling, og den opfordrede medlemsstaterne til at gøre eurogruppen til et politisk organ for åbne diskussioner og beslutsom handling. Lissabontraktaten tilbyder den nødvendige platform for en yderligere forbedring af den økonomiske styring i euroområdet. I erkendelse af, at der er behov for en stadig tættere samordning af de økonomiske politikker i euroområdet, anerkendes Eurogruppen og dens formand formelt i en ny protokol til Lissabontraktaten. Lissabontraktaten medfører også en styrkelse af Kommissionens rolle i forbindelse med overvågningen af ØMU'ens funktionsmåde.

Forenet kan euroområdet påvirke den globale dagsorden. G20 er blevet det væsentligste forum for promoveringen af den globale reform af den økonomisk-politiske og finanspolitiske styring, og dét stiller euroområdet over for nye udfordringer. I kølvandet på krisen skal den globale økonomi klare den vanskelige opgave, der består i at gennemføre omstillingen i retning af en mere afbalanceret og holdbar vækstmodel i de største af verdens økonomier. Med henblik herpå er der behov for at tillægge den globale overvågning under IMF's ledelse større betydning. I denne sammenhæng bør euroområdet betragtes som en enkelt økonomisk enhed, der kommer til at spille en stadig større rolle i takt med optagelsen af nye medlemmer. For at euroområdet kan komme til at tale med en stærk stemme på globalt plan er det nødvendigt at styrke EU's eksterne repræsentation, især i IMF. Det gælder om at gøre noget nu, hvor drøftelserne om en reform af kvoter og repræsentation begynder at tage fart. Derfor er den holdning, som Kommissionen tilkendegav i ØMU@10-meddelelsen for et år siden, mere relevant end nogensinde.